

Activiteitenplan 2019

Stichting Poëziepaleis

Inleiding

Stichting Poëziepaleis bestaat sinds 1 januari 2009. Toen werden de twee grootste landelijke dichtwedstrijden, Kinderen & Poëzie (K&P, doelgroep: basisscholen) en Doe Maar Dicht Maar (DMDM, doelgroep: voortgezet onderwijs,) ondergebracht in één organisatie. Het Poëziepaleis, dat gevestigd is in de stad Groningen, is voor alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs in Nederland een loket waar zij terecht kunnen voor activiteiten omtrent poëzie voor en door kinderen en jongeren.

De afgelopen jaren geleden heeft het Poëziepaleis naast de reguliere activiteiten (de grote landelijke dichtwedstrijden) een aantal nieuwe initiatieven gelanceerd: de Jonge Dichter des Vaderlands en de Kinderdichter. Deze projecten hebben inmiddels een vaste plek gekregen in ons aanbod. Het zijn mooie aanvullingen in het kader van talentontwikkeling. Inmiddels zijn er in de provincie Groningen in zes gemeenten Kinderdichters, een aantal dat we in 2019 uitbreiden.

In 2016 is Raadgedicht van start gegaan als samenwerkingsproject van het Poëziepaleis met kinderboekenauteur Rian Visser. In dit digitale project voor zowel primair als voortgezet onderwijs wordt ons bereik aanzienlijk uitgebreid. Bij voldoende financiering vindt in 2019 zowel de editie voor middelbare scholen als die voor 10-14 jaar doorgang.

De kernactiviteiten van het Poëziepaleis zijn twee grote landelijke wedstrijden: voor kinderen in het primair onderwijs en jongeren in het voortgezet onderwijs. Tot 2012 waren daar onze 'eigen' prijsuitreikingen in een theater aan gekoppeld. Door rijksbezuinigingen in de cultuursector is de financiële positie van het Poëziepaleis echter zodanig verslechterd dat we de zelfstandige festivals hebben vervangen door goedkopere alternatieven in de klas of kleinschaliger prijsuitreikingen die zijn ondergebracht bij een festival van een collega-instantie.

Talentontwikkeling, docentenbegeleiding en literatuureducatie zijn de speerpunten van ons beleid. Samenwerking met andere spelers in het werkveld (culturele instellingen, bibliotheken en kunstacademies) wordt ook in 2018 zoveel mogelijk nagestreefd.

Het Poëziepaleis bestrijkt met zijn activiteiten een specifiek terrein in de cultuureducatie van kinderen en jongeren. Het is een uniek platform voor poëziebeoefening. Daarmee wordt de leesbevordering gestimuleerd en taalvaardigheid ontwikkeld, ook bij kinderen en jongeren met een taalachterstand.

Kennis, kunde, enthousiasme en bezieling zijn samengebracht om zo draagvlak onder kinderen, jongeren en docenten te creëren en een breed aanbod te garanderen. We staan open voor het ontwikkelen van nieuwe activiteiten, al dan niet digitaal, en werken graag samen met allerlei partners, wat gezien de precaire financiële situatie steeds noodzakelijker is.

Dit activiteitenplan beschrijft de geplande activiteiten van het Poëziepaleis voor 2019. We blijven op zoek naar nieuwe ideeën en samenwerkingsverbanden.

Burgemeester Den Oudsten van Groningen verwoordde het belang van onze inspanningen op een treffende manier toen hij bij de kennismaking met de nieuwe Kinderdichter van Groningen op 26 september 2018 opmerkte:

“Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich goed kunnen uiten. Dat kinderen met talent ook de gelegenheid krijgen dat talent te laten zien. We vinden het ook mooi als kinderen zich betrokken voelen bij wat er in de stad allemaal gebeurt. En zo regelmatig, inspiratie of geen inspiratie zou ik zeggen, schrijven in dichtvorm over de stad. We denken dat dat voor ons allemaal een culturele verrijking is.”

De basis: Kinderen & Poëzie en Doe Maar Dicht Maar

Al jarenlang beïnvloedt het Poëziepaleis het poëzieklimaat op basisscholen en in het voortgezet onderwijs door leerkrachten te stimuleren om poëzie te zien als een essentieel onderdeel van taalonderwijs en cultuureducatie.

Een wedstrijd is daartoe het geëigende middel gebleken, zowel voor kinderen als jongeren. Omdat de wedstrijden veel overeenkomsten vertonen, hebben we de beschrijving van de trajecten voor beide projecten hieronder samengevoegd. Voor uitgebreidere informatie verwijzen we naar de website en het beleidsplan 2017-2020.

Jaarlijks sturen we in september, bij de start van het nieuwe schooljaar, een wervingsposter naar alle scholen in heel Nederland (ca. 6500 basisscholen voor K&P, ca. 1500 middelbare scholen voor DMDM). Voor seizoen 2018 - 2019 hebben we daarvoor mailingbureau Onderwijsadressen.nl ingeschakeld. Dit is een kostbare aangelegenheid, maar het lukt ons dan wel alle scholen te bereiken. Ook de grotere openbare bibliotheken (ca. 500) ontvangen de mailing. Verder laten we de posters zoveel mogelijk verspreiden via congressmappen van relevante bijeenkomsten als de Dag van het Literatuuronderwijs en overlegstructuren van docenten en schooldirecteuren.

Alle kinderen van 6 t/m 12 jaar en jongeren van 12 t/m 18 jaar mogen meedoen aan de wedstrijden, individueel of met de klas/groep.

De wedstrijden hebben een vaste positie opgebouwd bij de Nederlandse scholen. Voor beide wedstrijden sturen jaarlijks vele duizenden kinderen en jongeren maximaal 3 zelfgeschreven gedichten in.

Door middel van de dichtwedstrijden brengt het Poëziepaleis elk jaar talloze kinderen en jongeren uit het hele land in aanraking met poëzie. Het enthousiasme blijkt uit de duizenden gedichten die elk jaar binnenstromen, vaak ook nog eens prachtig vormgegeven.

Lesmateriaal

Kinderen & Poëzie - basisscholen

Om leerkrachten een helpende hand te bieden, wordt geregeld lesmateriaal ontwikkeld. Het is gratis te downloaden via de website. Ook ouder materiaal is nog te downloaden.

Het onderwerp van het materiaal sluit bijvoorbeeld aan bij het thema van de Kinderboekenweek. Gedurende het schooljaar worden nieuwe lessen toegevoegd.

Op verzoek bieden we poëziewerkshops aan in de klas. Speciaal voor groep 7 hebben we het project De Kinderdichter ontwikkeld. Gedichten die tijdens het Kinderdichter-project op school worden geschreven onder begeleiding van een professionele dichter kunnen ook ingezonden worden voor de wedstrijd Kinderen & Poëzie.

Eind 2017 is de doorlopende leerlijn poëzie voor het basisonderwijs verschenen: *Poëziegids Junior*. Voor groep 1 t/m 8 staan er lessuggesties in, die een aanvulling zijn op de methoden Nederlands. De lessen zijn geschreven door ervaren dichters/docenten. Deze leerlijn vormt een mooie aanvulling op onze uitgave *De Poëziegids* (voor het voortgezet onderwijs).

Doe Maar Dicht Maar – voortgezet onderwijs

Ook voor Doe Maar Dicht Maar wordt geregeld nieuw lesmateriaal op de website geplaatst. Het is gratis te downloaden. We sluiten vaak aan bij maatschappelijke thema's als de Week tegen het pesten of bij de Poëzieweek (thema in 2019: Vrijheid).

Op verzoek bemiddelen we voor scholen die workshops van een dichter in de klas willen.

Jurering en dichtbundels

Voor de beide landelijke wedstrijden geldt dat de deadline in 2019 op 10 februari gezet is, net na de Poëzieweek, een moment dat poëzie lezen en schrijven veel aandacht genereert in de pers.

De inzendingen worden allereerst gelezen door een jury van vrijwilligers. Elk project heeft een eigen groep enthousiaste vrijwilligers, vaak studenten, docenten Nederlands of ex-winnaars. Zij scheiden

het kaf van het koren. De geselecteerde inzendingen gaan vervolgens naar een 'officiële' jury van gerenommeerde (kinder)dichters en recensenten.

De jury bekroont de 100 mooiste gedichten per wedstrijd met een plaatsje in de jaarlijkse dichtbundels, die worden uitgegeven door het Poëziepaleis. De bundels zijn in onze webshop te koop voor €13,-.

Voor het omslag en de illustraties van beide bundels worden jonge vormgevers en studenten aan Academie Minerva benaderd. Ook winnende gedichten van Dichter bij 4 mei en enkele gedichten van de Jonge Dichter des Vaderlands worden opgenomen.

Prijswinnaars

Door de al eerder genoemde bezuinigingen is enkele jaren geleden besloten geen zelfstandige festivals meer te organiseren voor Kinderen & Poëzie en Doe Maar Dicht Maar. Het Poëziepaleis is wel voortdurend op zoek naar partners om een feestelijke prijsuitreiking te organiseren. Sinds 2015 vindt de finale van Doe Maar Dicht Maar plaats in Arnhem tijdens het Nieuwe Types-festival. We werken hiervoor samen met Productiehuis de Nieuwe Oost. Ook in 2019 zal de Doe Maar Dicht Maar-finale daar waarschijnlijk plaatsvinden. Voor Kinderen & Poëzie kregen we in 2018 de kans om een prijsuitreiking te organiseren bij het Boekids Festival in Den Haag. Aangezien er veel winnaars uit het hele land naar dit theater kwamen, proberen we hier in 2019 een vervolg aan te geven. De hoofdprijswinnaars krijgen een mooie zitzak met hun gedicht, alle kinderen die in de bundel staan krijgen een feestelijke middag aangeboden.

Talentontwikkeling

Een aantal winnaars van Doe Maar Dicht Maar treedt op tijdens andere festivals als Dichters in de Prinsentuin, Winterwelvaart en tijdens diverse andere evenementen (bijv. van Amnesty International of De Nieuwe Oost). De Jonge Dichter des Vaderlands en de diverse Kinderdichters worden ook geregeld benaderd voor optredens en publicaties, bijvoorbeeld op het cultuurfestival Noorderzon.

Jonge Dichter des Vaderlands

Met de Jonge Dichter des Vaderlands geeft het Poëziepaleis in samenwerking met Poetry International een impuls aan jongerenpoëzie. De verkiezing – die om de twee jaar plaatsvindt - enthousiasmeert jongeren om meer te doen met creatief schrijven en dichttalent.

De Jonge Dichter des Vaderlands is een Nederlandse scholier tussen de 16 en 18 jaar die over een bijzonder schrijf- en podiumtalent beschikt. Het begrip 'dichter' kan breed gezien worden: niet alleen 'klassieke' poëzie komt in aanmerking, ook jonge dichters die uitblinken in het schrijven van rap- en songteksten of *poetry slammers* zijn welkom mee te doen aan de verkiezing. De winnaar is het boegbeeld van talentontwikkeling in de poëzie. Doordat hij/zij geregeld reageert op actuele gebeurtenissen, heeft de Jonge Dichter des Vaderlands een belangrijke voorbeeldfunctie voor leeftijdgenoten, en een uitstraling naar zowel volwassenen als kinderen.

Eind 2017 werd de derde Jonge Dichter – Babette Groos - aangesteld. Zij kan hulp vragen aan Ester Naomi Perquin, de Dichter des Vaderlands. Die coacht inhoudelijk en begeleidt de presentatie, ze beschikt over een breed netwerk in het literaire landschap en goede perscontacten.

Het impresariaat van de Jonge Dichter des Vaderlands wordt gevoerd door het Poëziepaleis. De Jonge Dichter treedt geregeld op bij andere festivals.

Kinderdichter

Door het instellen van een kinderdichter creëert een gemeente een prachtig instrument om poëzie bij kinderen (en via hen bij een veel breder publiek) onder de aandacht te brengen. Het format van de kinderdichter kan per gemeente worden aangepast, bijvoorbeeld door dialectelementen of een thema in te brengen.

Honderden leerlingen uit groep 7 krijgen van ervaren dichters/docenten workshops in het schrijven en voordragen van poëzie. Zodoende komen kinderen op een laagdrempelige manier met poëzie in aanraking – ook die kinderen die uit zichzelf niet op het idee zouden komen gedichten te schrijven of lezen. Vaak blijken juist zij achteraf erg enthousiast. En dat komt mooi uit, want poëzie lezen en

schrijven is goed voor de ontwikkeling. Poëzie kan bijdragen aan de taalontwikkeling, maar ook aan de creatieve, intellectuele en sociale ontwikkeling, aan zingeving en (zelf)reflectie. De lessen zijn toegespitst op het niveau van de leerlingen en sluiten uiteraard aan bij de Referentieniveaus Taal.

De kinderdichter wordt begeleid door een professionele dichter (in Groningen-stad de regerende stadsdichter). De kinderdichter schrijft in de tijd dat hij/zij is aangesteld iedere drie maanden minimaal één gedicht, dat wordt gepubliceerd op de website van het Poëziepaleis en soms op die van de betreffende gemeente.

Verder verzorgt de kinderdichter enkele optredens, bijvoorbeeld tijdens het Kinderboekenbal of een feestweek. Daarnaast maken we het werk van de Kinderdichter zichtbaar in de gemeente door bijvoorbeeld posters van zijn/haar werk in de bibliotheek en het gemeentehuis te hangen of door een gedicht op een andere manier in de openbare ruimte te plaatsen.

Er is de afgelopen jaren in de (lokale en landelijke) pers veel aandacht geweest voor de kinderdichters. Ze treden op tijdens festivals als Noorderzon of Let's Gro en bijeenkomsten op 4 mei. In 2018 waren er in de provincie Groningen zes kinderdichters. In 2019 zetten we in op een uitbreiding naar andere provincies en nog meer media-aandacht en optredens. Zo stond een voormalig kinderdichter uit de stad Groningen op de (Kinder)Nacht van de Poëzie in Utrecht en trad hij op bij de prijsuitreiking van Kinderen & Poëzie in Den Haag.

De diverse Kinderdichters ontmoeten elkaar een paar keer per jaar en treden ook gezamenlijk op, bijvoorbeeld tijdens Winterwelvaart. Ook in 2019 zoeken we naar dergelijke gelegenheden. Dan kunnen de kinderen ervaringen uitwisselen, krijgen ze coaching en schrijven ze in opdracht nieuwe gedichten.

Doordat in 2019 enkele gemeenten fuseren tot grotere gemeenten, neemt het aantal kinderdichters in de provincie Groningen wellicht iets af maar wordt hun werkterrein en het aantal scholen dat deel kan nemen per editie groter. De bijdragen die we aan de gemeenten moeten vragen, zullen daardoor iets stijgen.

Digitaal: Raadgedicht, website en social media

De website speelt een belangrijke rol bij het aankondigen van de wedstrijden en festivals, en uiteraard voor het insturen van gedichten. Daarnaast spelen social media een steeds grotere rol in het uitdragen van onze activiteiten. Daar zetten we dus steeds meer op in. Naast Facebook maken we nu ook gebruik van Instagram.

De website is in 2016/2017 geheel vernieuwd. De website biedt lesmateriaal, geeft tips voor het schrijven van gedichten, biedt de mogelijkheid tot het inzenden van gedichten, het versturen van e-cards en het bestellen van bundels. Er zijn nieuwtjes te vinden en de laatste berichten op social media worden vermeld.

Ons digitale project Raadgedicht heeft zowel op onze website als onze social media een plek, en op een eigen website, www.raadgedicht.nl. Er is ook een app beschikbaar. We zetten onverminderd in op dit project omdat het een prachtige laagdrempelige manier is om poëzie in de klas onder de aandacht te brengen. Ook geeft het een groot aantal (jeugd)dichters de mogelijkheid hun werk aan een nieuwe doelgroep te tonen. De financiering is nog wel een bron van zorg: die bestaat uit incidentele bijdragen. Het kost veel tijd en energie om die uit de markt te halen.

Samenwerkingspartners

Op lokaal en provinciaal niveau is het Poëziepaleis betrokken bij initiatieven van onder meer de Groninger Forum Bibliotheek/Biblionet Groningen, Dichters in de Prinsentuin, Stichting Literaire Activiteiten Groningen, Urban House, De Rijdende Popschool, Winterwelvaart, Bevrijdingsfestival, alsmede activiteiten die door scholen georganiseerd worden.

Op landelijk niveau komen daar o.a. Special Arts, Passionate Bulkboek, Poetry International en De Nieuwe Oost en Boekids bij. Verder levert Poëziepaleis gedichten voor diverse lesmethoden van uitgevers.

Ook in 2019 zoeken we naar zoveel mogelijk inhoudelijke versterking en samenwerking. Speciale aandacht zal uitgaan naar initiatieven waar we een duurzame samenwerking mee aan kunnen gaan.

Het project Dichter bij 4 mei, dat het Poëziepaleis al ruim tien jaar in opdracht van het Nationaal Comité 4 en 5 Mei uitvoert, vindt ook in het seizoen 2018-2019 doorgang. De wedstrijd met als thema herdenken is gericht op jongeren van 14-19 jaar. Elk jaar staat een andere provincie centraal. Ditmaal is dat Flevoland. De winnaar van de dichtwedstrijd mag zijn/haar gedicht voordragen op de Dam tijdens de Nationale Herdenking op 4 mei, de andere drie winnaars mogen hun gedicht voordragen tijdens herdenkingen in de voormalige kampen Vught, Westerbork en Amersfoort. Dit jaar organiseert het Poëziepaleis voor het Nationaal Comité ook de Kinderlezing voor 5 mei. De doelgroep daarvoor is 10-12 jaar.

Studenten van Academie Minerva worden al enkele jaren naar volle tevredenheid ingezet voor illustraties in de bundel en voor de verbeelding van winnende gedichten (posters, filmpjes).

Financiën

Meer dan voorheen zal er in 2019 aandacht uitgaan naar het werven van sponsors en het benaderen van fondsen om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. De financiële situatie baart ons echt zorgen. De afgelopen jaren is er een beroep gedaan op reserves van de stichting, maar het eind daarvan is inmiddels in zicht. Bij tegenvallende inkomsten komend jaar dreigt opheffing van de stichting of afstoting van projecten. Dat willen we koste wat kost voorkomen.

Maatschappelijke doelen/strategieën

Hieronder zullen we kort aangeven hoe ons aanbod in 2019 bijdraagt aan de maatschappelijke doelen die de gemeente Groningen gesteld heeft:

1) Bruisende stad

Het Poëziepaleis is met zijn aanbod aan poëzie-educatie uniek in Nederland. De activiteiten zijn laagdrempelig. Jaarlijks bieden we nieuwe lessen aan, die gratis te downloaden zijn. In 2018-2019 promoten we onze nieuwe *Poëziegids Junior*. Door de wedstrijdformule komen talenten bovendien. Continu zijn we bezig met het zoeken van samenwerkingspartners om onze talenten kansen te geven op te treden en zich verder te ontwikkelen. Binnen de gemeente Groningen werken we daarvoor onder meer samen met SLAG, Forum Bibliotheek, Noorderzon, Let's Gro, Dichters in het Donker, Minerva.

Poëzie in de openbare ruimte heeft een groot bereik. Daarom laten we posters maken van het winnende gedicht van een Kinderdichter en bieden die aan aan de burgemeester, de school en de bibliotheek.

Kinderen en jongeren die uit onze wedstrijden naar voren komen, dragen bijna jaarlijks voor bij lokale 4 mei-herdenkingen, wat zeer indrukwekkend is. De finale van de Kinderdichter moet voor iedereen betaalbaar blijven, daarom is de entree zeer laag gehouden.

In 2019 zullen we doorgaan met deze activiteiten. Door de penibele financiële situatie moeten we echter wel kritisch kijken of nieuwe projecten gefinancierd kunnen worden en of samenwerking wel genoeg oplevert.

We gaan door met ons digitale project Raadgedicht en onderzoeken of we dat kunnen uitbreiden met een nieuwe doelgroep of een nieuwe discipline.

2) City of Talent

Zie ook onder 1: we zoeken zoveel mogelijk samenwerkingspartners om onze winnaars op te laten treden of anderszins in de publiciteit te brengen, bijvoorbeeld tijdens Noorderzon, 4 mei, Bevrijdingsfestival, Let's Gro, Week van het Geld, optredens in samenwerking met de Kinderburgemeester.

De Stadsdichter coacht de Kinderdichter van Groningen (en die uit de provincie).

Studenten van Minerva maken illustraties en animatiefilmpjes bij gedichten zodat ze ook op social media goed gedeeld kunnen worden.

Met VRIJDAG zijn we in gesprek om te kijken of we op het terrein van amateurkunst nieuwe initiatieven kunnen ontwikkelen.

3) Kunst en cultuur voor iedereen

Zie ook onder 1 en 2: Poëziepaleis is er voor alle kinderen en jongeren, ongeacht hun schoolniveau of achtergrond. Onze projecten zijn laagdrempelig: iedereen kan gratis meedoen aan de wedstrijd. Bij voorstellingen wordt de prijs zo laag mogelijk gehouden en krijgen winnaars vrijkaartjes. We zijn CJP-acceptant.

We ontwikkelen steeds nieuwe initiatieven om zoveel mogelijk mensen te bereiken, zowel fysiek als digitaal, zie ook onder 1. Zo hebben we in 2018 gewerkt met verstandelijk beperkte dichters van 12 jaar en ouder in onze samenwerking met Special Arts.

Ons educatieve materiaal en onze projecten zijn bekend bij K&C; scholen kunnen ook voor workshops op maat bij ons terecht.

4) Cultuur over grenzen heen

In 2019 zetten we in op extra Kinderdichters in het Noorden: zowel in de provincie Groningen als daarbuiten, te beginnen met Drenthe. Daarvoor werken we samen met andere instellingen in en buiten onze eigen stad en regio. Verder pakken we onze maatschappelijke rol op in de samenwerking met i.v. Special Arts. Tegelijkertijd zijn we in gesprek met Poetry International en Boekids voor samenwerking rondom onze prijsuitreikingen. We leggen dwarsverbanden met andere disciplines, o.a. muziek met de Rijdende Popschool.

Uitvoering - knelpunten

Op het moment van schrijven werken een artistiek leider (0,8 fte), communicatiemedewerker / fondsenwerver (0,66fte) en een projectmedewerker (0,22 fte) samen aan het realiseren van bovengenoemde projecten. Dit is de basisbezetting voor 2019. We vullen dit aan met stagiaires en met flexibel inzetbare krachten voor nieuwe projecten. Dit is een zeer minimale bezetting. Aangezien de communicatiemedewerker/ fondsenwerver in 2018 met zwangerschapsverlof ging, een periode die te kort was om een andere fondsenwerver in te werken, en enkele flexkrachten tegen de grens van 2 jaar tijdelijke contracten aanliepen, realiseren we ons hoe kwetsbaar we als organisatie soms zijn. Daar komen de financiële zorgen bij.

Onze focus ligt er in 2019 dan ook primair op het werven van fondsen. Daarnaast concentreren we ons op de huidige activiteiten, die we zo goed uitvoeren, en willen we onze PR en samenwerkingsverbanden sterk aanzetten. We gaan hard op zoek naar nieuwe sponsors, in de hoop in 2020, waarin beide landelijke wedstrijden een jubileum vieren, weer wat steviger in het zadel te zitten.

Tot slot: uiteraard leveren de nodige vrijwilligers en het bestuur ook een belangrijke bijdrage. Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het algemene beleid. In 2018/2019 voorzien we een bestuurswisseling.

De samenstelling is per 1 oktober 2018:

Mevr. A. de Groot, voorzitter en secretaris

Mevr. S. Mulder, penningmeester

Mevr. G. Boerma, lid

Dhr. A. Daleman, lid

Mevr. A. Dijkema, lid

Dhr. H. Klabbers, lid